

De duivensport vooruit helpen

Wat één liefhebber met een blog, een lezerskring en een goede enquête kan doen voor een sport die al jaren krimpt. Suggesties, met de onderbouwing erbij.

Opgesteld voor Harry Blaak. Dit document hoort bij het analyserapport van de enquête onder 109 liefhebbers, maar gaat over de grotere vraag: hoe houden we de sport levend?

Vooraf: wat dit document wel en niet is

Het analyserapport bleef dicht bij de cijfers. Dit document doet dat bewust niet. De vraag "hoe redden we de duivensport" is niet met een enquête te beantwoorden, dus vrijwel alles hieronder is een suggestie. Om het eerlijk te houden staan er drie etiketten in:

UIT DE ENQUÊTE geteld in de 109 antwoorden, na te rekenen in het analyserapport.

EXTERN FEIT afkomstig uit een openbare bron; de bron staat er telkens bij en achterin op een rij.

SUGGESTIE mijn gedachte. Daar mag u het hartgrondig mee oneens zijn.

En één ding vooraf: niemand vraagt van één liefhebber dat hij een sport redt. Maar de dingen die u al doet, een veelgelezen blog, een enquête waar 109 mensen aan meededen, het geduld om iets uit te zoeken, zijn precies de dingen die een krimpende sport het hardst nodig heeft. Dit document probeert die kracht op de goede plekken te richten.

Waar de sport staat

EXTERN FEIT

De NPO telde in februari 2019 nog 16.051 leden en in februari 2023 nog 13.342. Dat is ruim 2.700 leden minder in vier jaar, een daling van gemiddeld 2 tot 3 procent per jaar, en de leeftijdsopbouw wijst er volgens de bond zelf op dat die trend aanhoudt. In datzelfde document stelde de NPO de herindeling voor van elf afdelingen naar vijf gebieden: Noord, Oost, Zuidoost, Zuidwest en West. Dat zijn precies de vijf gebieden waarin uw enquête is uitgevraagd. (Bron: NPO, Organisatorisch Toekomstperspectief Duivensport, juni 2023.)

Reken die 2 à 3 procent per jaar even door en de bond zit ergens rond 2030 onder de tienduizend leden. Elke maatregel die stoppers een paar jaar langer binnenboord houdt, telt dus dubbel: het gaat niet alleen om die leden zelf, maar om het draagvlak onder vervoer, lossingen en verenigingen dat met elk vertrek dunner wordt.

EXTERN FEIT

De verliezen bij jonge duiven zijn geen nieuw verschijnsel. Een Wageningse onderzoek uit 2015 becijferde dat de jaarlijkse verliezen over twaalf jaar schommelden tussen de 28 en 35 procent, opvallend constant, terwijl liefhebbers ook toen al het gevoel hadden dat het erger werd. Datzelfde onderzoek schatte de kosten van het verzorgen en opleiden van één jonge duif op ongeveer veertig euro per jaar. (Bron: R.M. Talen, Wageningen Universiteit, 2015.)

UIT DE ENQUÊTE

Uw eigen meting van 2026 laat zien dat 53 procent van de 109 deelnemers de helft of minder van de jongen overhoudt, en meerdere deelnemers schrijven dat het de laatste drie à vier jaar echt is verslechterd. Of dat gevoel klopt valt met één meting niet vast te stellen, en dat is precies waarom de vervolgmeting per vlucht uit het analyserapport zo belangrijk is: dan kan uw eigen reeks over een paar jaar naast die Wageningse cijfers worden gelegd.

EXTERN FEIT

De maatschappelijke wind staat ondertussen niet mee. De Dierenbescherming publiceerde in januari 2025 een kritisch stuk over de duivensport, met de verliezen onderweg, de stress van transport en het ruimen van "overtollige" duiven als belangrijkste bezwaren. (Bron: Dierenbescherming, januari 2025.) Eén van uw eigen respondenten voelde dat haarfijn aan: "zoniet dan komt er snel een einde aan onze mooie hobby daar zorgt dierenwelzijn wel voor".

De drie problemen hangen aan elkaar. Verliezen maken stoppers, zo schreef u zelf al in de begeleidende brief bij de enquête: wie geen jongen overhoudt, kan zijn hokbestand niet opbouwen en haakt af. Diezelfde verliezen zijn ook het hoofdbezwaar van buitenaf. En elke stopper maakt de organisatie van vervoer en lossingen weer iets duurder voor wie blijft. Wie de verliezen aanpakt, werkt dus aan alle drie de fronten tegelijk. Daarom is de enquête die u hield geen zijproject, maar de kern van het verhaal.

Uw rol: de chroniqueur met cijfers

Besturen zijn er genoeg, en het analyserapport laat zien dat meningen er ook genoeg zijn. Wat de sport mist, is iemand die geduldig vastlegt wat er werkelijk gebeurt en dat toegankelijk opschrijft. Dat is precies wat u al doet: een wekelijks blog, een lezerskring die groot genoeg is om in een paar weken 109 ingevulde enquêtes op te leveren, en nu een eerste eigen meting. Mijn suggestie is om die rol bewust te kiezen en uit te bouwen, in plaats van bestuurswerk erbij te nemen.

Waarop ik dit baseer. De respons zelf: 109 deelnemers uit vijf gebieden, van wie 85 vrijwillig hun naam achterlieten, en antwoorden die soms alinea's lang zijn. Dat is voor een enquête via één blog veel, en het zegt dat uw lezers u dit toevertrouwen. Eén deelnemer schreef zelfs uit zichzelf "dank voor het initiatief" en bood aan zich beschikbaar te stellen richting het NPO-bestuur. Er is dus niet alleen bereik, er is ook energie om iets met de uitkomsten te doen. **Hoe stevig:** dit is een inschatting van uw positie, geen gemeten feit.

Front 1 • De verliezen, het fundament

Dit front staat al uitgewerkt in het analyserapport, dus hier alleen de kern: het gesprek met afdeling 5 en Zuidwest over het onverklaarde gebiedsverschil, de vervolgpelling met de vier verbeteringen, en vooral de groep van twintig à dertig liefhebbers die één seizoen per vlucht bijhouden. Alles wat hieronder staat wordt geloofwaardiger naarmate dit front vordert, want cijfers zijn uw sterkste argument, naar besturen én naar buitenstaanders.

Front 2 • Mensen vasthouden gaat vóór mensen werven

De reflex bij een krimpende sport is jeugdwerving. Ik zou daar niet beginnen. Een sport die zijn eigen leden ziet afhaken op frustratie over verliezen en late lossingen, giet nieuwe instroom in een lekkende emmer. Drie dingen die dichterbij liggen:

Maak van de stopper een gesprek

Wie stopt, verdwijnt nu geruisloos. Een kort belrondje of drie vaste vragen via de vereniging (waarom stopt u, wat had het verschil gemaakt, wat gebeurt er met uw duiven en materiaal) levert binnen een jaar een lijst met de echte redenen op, in plaats van de vermoede. Dat is dezelfde methode als de enquête, gericht op de groep die er het meest toe doet.

Waarop dit rust. De NPO-cijfers tonen ruwweg zeshonderd tot zevenhonderd vertrekkers per jaar, maar geen openbare analyse van waarom. Uw eigen begeleidende brief noemt de verliezen als reden dat liefhebbers stoppen; dat is een hypothese die zich uitstekend laat toetsen bij de stoppers zelf. **Hoe stevig:** de aantallen zijn extern feit, de aanpak is suggestie.

Verlaag de drempel om half mee te doen

Tussen "volid met eigen hok" en "gestopt" zit weinig. Denk aan vormen waarbij iemand zonder eigen hok meedoet: een combinatie op naam van twee mensen, een oudere liefhebber die zijn hok deelt met iemand die de handen levert, een gestopte liefhebber die als melker op papier verdwijnt maar als mentor blijft. Dat vraagt geen bondsbesluit; het vraagt verenigingen die het gewoon gaan doen en een blog dat de voorbeelden laat zien.

Waarop dit rust. Vooral op de leeftijdsopbouw die de NPO zelf als risico benoemt, en op het gegeven uit uw enquête dat het verzorgen en opleiden arbeidsintensief is (doordeweeks africhten is voor werkenden lastig, schrijft een deelnemer letterlijk). **Hoe stevig:** suggestie; ik ken geen cijfers over hoe vaak zulke deelvormen slagen.

Richt werving op de zij-instromer, niet op het schoolplein

De realistische nieuwe liefhebber is eerder vijftig dan vijftien: iemand met tijd, een tuin en herinneringen aan een vader of buurman met duiven. Die bereikt u met open hokdagen rond de eerste vluchten, met uw blog als etalage, en met een duidelijk instappakket via de vereniging (een paar late jongen, een mentor, het eerste jaar geen contributie). Jeugd is mooi als het zich aandient, maar bouw er geen plan op.

Waarop dit rust. Op de leeftijdsopbouw uit het NPO-document en op gezond verstand over wie er tijd en ruimte voor deze hobby heeft.
Hoe stevig: suggestie.

Front 3 • Wees het welzijnsverhaal vóór

De kritiek van buitenaf gaat over verliezen, transport en hitte. Dat zijn exact de onderwerpen waar uw eigen respondenten óók over klagen: 55 procent wijst late lossingen en zuidoostenwind aan, en de meest genoemde thema's zijn beter opleten en het programma uit de hitte halen. De sport en haar critici willen hier grotendeels hetzelfde. Mijn suggestie: zeg dat hardop. Een blogserie of notitie met de strekking "wij verliezen te veel jonge duiven, dat vinden wijzelf ook, en dit doen we eraan", onderbouwd met uw eigen cijfers, is een sterker antwoord op de Dierenbescherming dan verontwaardiging. Wie zijn eigen probleem benoemt en meet, houdt de regie; wie wacht, krijgt regels van buitenaf.

Waarop dit rust. Het Dierenbescherming-artikel van januari 2025 (extern feit), de oorzaken- en themacijfers uit de enquête (geteld), en de inschatting dat zelf meten geloofwaardiger is dan ontkennen (suggestie).

Front 4 • Leg uw cijfers op de goede bureaus

De NPO is net heringedeeld naar dezelfde vijf gebieden als uw enquête, en uw sterkste bevinding is nu juist een onverklaard verschil tussen die gebieden. Dat maakt uw rapport direct relevant voor de mensen die over programma's en losbeleid gaan. Concreet: stuur het analyserapport met een korte begeleidende brief naar uw eigen afdelingsbestuur en naar de NPO, bied de vervolgmeting aan als iets wat u tóch al doet, en vraag om één ding tegelijk (bijvoorbeeld: denk mee over de meting per vlucht, of over een proef met vroeger lossen). De deelnemer die zich al aanbood richting het NPO-bestuur kan daarbij een bondgenoot zijn, net als William als ingang binnen de sport.

Waarop dit rust. De herindeling naar vijf gebieden is extern feit (NPO, 2023), het gebiedsverschil is geteld ($p = 0,006$), de aanpak van "één vraag tegelijk" is suggestie. **Hoe stevig:** of besturen erop ingaan valt niet te voorspellen; wat u in de hand hebt is de kwaliteit van het materiaal waarmee u aanklopt.

Een jaar, vier kwartalen

Alles bij elkaar is dit veel. Verdeeld over een jaar, naast het stappenplan uit het analyserapport, is het te doen. De verliezen-stappen (cursief) komen uit dat rapport en staan hier alleen voor het overzicht.

PERIODE	DOEN
Najaar 2026	Publiceer de enquête-uitkomsten op het blog, met het overzicht erbij. <i>Bel afdeling 5 en Zuidwest.</i> Stuur rapport en brief naar afdeling en NPO. Begin het stoppersrondje met drie vaste vragen.
Winter 2026-2027	<i>Schrijf de vervolgpeiling.</i> Werf de twintig à dertig liefhebbers voor de meting per vlucht, gespreid over de gebieden. Schrijf het eerste "wij benoemen ons eigen probleem"-stuk.
Seizoen 2027	<i>De meting per vlucht loopt.</i> Open hokdagen rond de eerste vluchten, met het blog als megafoon. Verzamel voorbeelden van hok delen en combinaties en beschrijf ze.
Najaar 2027	<i>Leg 2027 naast 2026.</i> Publiceer wat de meting per vlucht heeft opgeleverd, wat het stoppersrondje leerde, en wat het volgende jaar anders moet. Dan is er een reeks, en een reeks is invloed.

En wat ik niet zou doen. Niet alles tegelijk oppakken; elk front heeft één concrete eerste stap en dat is genoeg. Het blog niet laten verharderen tot een polemiekt tegen bond of Dierenbescherming; de kracht van uw positie is nu juist dat u meet in plaats van roept. Geen beloften doen over jeugdwerving die de sport niet kan waarmaken. En de eigen cijfers niet mooier voorstellen dan ze zijn: het analyserapport laat zien dat eerlijkheid over onzekerheid uw geloofwaardigheid vergroot, niet verkleint.

Waar dit op steunt

Uit de enquête (geteld, zie het analyserapport)

- 109 deelnemers; 53% houdt de helft of minder van de jongen over; 55% wijst late lossing of zuidoostenwind aan; grootste thema's in de open antwoorden: meer en eerder opleten (49 deelnemers), programma buiten de hitte (21).
- Gebiedsverschil West 62% tegenover Zuidwest 24% en Oost 20% behoud boven de helft ($p = 0,006$), onverklaard.
- Citaat over dierenwelzijn en aanbod richting NPO-bestuur: letterlijk in de open antwoorden.

Externe feiten

- NPO, "Organisatorisch Toekomstperspectief Duivensport", 14 juni 2023: ledental 16.051 (februari 2019) naar 13.342 (februari 2023), daling 2 à 3% per jaar, herindeling van elf afdelingen naar vijf gebieden, schaarser wordende losplaatsen in België en Frankrijk.
- R.M. Talen, "Economische schade door het verlies van jonge duiven", Wageningen Universiteit, 2015: jaarlijkse verliezen jonge duiven 28 tot 35% over twaalf jaar, circa veertig euro kosten per jong per jaar.
- Dierenbescherming, "M'n liefje, m'n duifje", 9 januari 2025: kritiek op verliezen, transportstress en het ruimen van overtollige duiven.

Suggestie

- Al het overige: de rolkeuze, de vier fronten, het stoppersrondje, de deelvormen, de zij-instromer, de welzijnslijn en het kwartaalschema. Steeds met de onderbouwing ter plekke, zodat u kunt zien waar het cijfer ophoudt en de mening begint.

Kanttekening bij de externe cijfers: het NPO-ledental is het meest recente dat openbaar vindbaar is en loopt tot februari 2023; vraag bij de bond gerust de actuele stand op. Het Wageningse onderzoek is een masterscriptie uit 2015, degelijk maar gedateerd; juist daarom is uw eigen meting waardevol.

Opgesteld voor Harry Blaak, september 2026, als vervolg op het analyserapport van de enquête onder 109 liefhebbers. De etiketten in dit document scheiden wat geteld is, wat uit openbare bronnen komt en wat suggestie is.